

روش انجام درس پژوهی همسو با برنامه درسی جدید

مؤلفان :

حسین کمری - بتول رحمانی

انتشارات ارسطو
(چاپ و نشر ایران)
۱۴۰۰

سرشناسه: کمری، حسین، ۱۳۶۰-
 عنوان و نام پدیدآور: روش انجام درس پژوهی همسو با برنامه درسی جدید/
 مولفان حسین کمری، بتول رحمانی.
 مشخصات نشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری: ۱۶۲ ص.: جدول.
 شابک: ۸-۷۸۴-۴۳۲-۶۰۰-۹۷۸: ۵۰۰۰۰۰ ریال
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۵۸ - ۱۶۲.
 موضوع: درس پژوهی -- ایران
 *Lessen study -- Iran
 برنامه‌های درسی -- ایران
 Education -- Curricula -- Iran
 شناسه افزوده: رحمانی، بتول، ۱۳۶۱-
 رده بندی کنگره: LB۱۰۲۵/۳
 رده بندی دیویی: ۳۷۱/۱۰۲
 شماره کتابشناسی ملی: ۸۵۵۰۱۷۵
 اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: روش انجام درس پژوهی همسو با برنامه درسی جدید
 مولفان: حسین کمری - بتول رحمانی
 ناشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)
 صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
 تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
 نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰
 چاپ: مدیران
 قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان
 فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
 شابک: ۸-۷۸۴-۴۳۲-۶۰۰-۹۷۸
 تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۸۳۳۵۲۴۸۲
www.chaponashr.ir

حق چاپ برای مولفان محفوظ است

فهرست مطالب

عناوین	شماره صفحه
سخنی با خوانندگان ارجمند	۱
مقدمه	ج
پیشگفتار	۵
فصل اول	۱
۱-۱- درس پژوهی چه نوع فعالیتی است؟	۳
۱-۱-۱- درس پژوهی از درون داد تا رویداد	۴
۱-۲- اهداف فلسفی درس پژوهی	۵
۱-۳- پیشینه‌ی درس پژوهی در جهان	۶
۱-۴- درس پژوهی چه ارمغان باخود، برای مدارس خواهد آورد؟	۷
۱-۴-۱- تشریک مساعی، درک مطلب و پیشرفت مداوم	۷
۱-۴-۲- کاهش انزوای طلبی معلمان	۸
۱-۴-۳- درک جنبه‌های متفاوت فکری	۸
۱-۴-۴- پیشرفت مداوم	۹
۱-۴-۵- تمرکز بر موضوع درسی	۹
۱-۴-۶- افزایش آگاهی به موضوع	۱۰
۱-۴-۷- معلم هدایتگر و کلاس محور	۱۰

- ۱-۱-۴-۸- تمرکز بر بازده دانش آموزان ۱۰
- ۱-۱-۴-۹- توجه به یادگیری دانش آموز ۱۱
- ۱-۱-۴-۱۰- توسعه طرح درس ۱۱
- ۱-۱-۵- آیا اجرای درس پژوهی برای معلمان و دانش آموزان نتایج ارزشمندی به همراه دارد؟ ۱۲
- ۱-۱-۶- اجرای درس پژوهی با چه موانع و مشکلات احتمالی ای روبرو خواهد بود؟ ... ۱۳
- ۱-۱-۷- تفاوت درس پژوهی با اقدام پژوهی، جشنواره‌ی روش‌های برتر تدریس و فعالیت‌های رشد حرفه‌ای معلمان در چیست؟ ۱۳
- ۱-۱-۸- درس پژوهی چه جایگاهی در جهان نوین یادگیری دارد؟ ۱۷
- ۱-۱-۸-۱- درس پژوهی در گذر آموزش‌های نوین ۱۷
- ۱-۱-۸-۲- درس پژوهی همسو با برنامه‌ی درسی ملی جدید، به یادگیری زمینه محور (تماثلیک) می‌پردازد ۱۸
- ۱-۱-۸-۳- درس پژوهی همسویا دیدگاه ساختگرایان/تدریس سازه‌گرا ۱۹
- ۱-۱-۸-۴- درس پژوهی همسویا سه شعار جهانی ۲۰

فصل دوم ۲۵

- ۱-۲- فرایند درس پژوهی در برنامه‌ریزی ۲۷
- ۲-۲- فرایند درس پژوهی ۲۸
- ۲-۲-۱- گام نخست، تعیین موضوع ۲۸
- ۲-۲-۱-۱- سنجش داده‌ها ۲۹
- ۲-۲-۱-۲- تحقیق درباره یادگیری دانش آموزان ۲۹
- ۲-۲-۱-۳- نیازهای یادگیری معلم ۲۹
- ۲-۲-۲- گام دوم، تعیین اهداف ۳۲
- ۲-۲-۲-۱- انواع هدف در درس پژوهی ۳۲
- ۲-۲-۲-۱-۱- اهداف واحد ۳۳

۳۵	 راهبردهای شناسایی هدفهای بلند مدت پژوهش
۳۶	 شرحی بر اهداف عاطفی
۳۸	 اهداف یادگیری معلمان
۳۹	 اهداف درسی
۴۱	 گام سوم، مسأله پژوهی
۴۲	 انواع مواد جهت شناسای مسأله و راه حل های درس پژوهی
۴۲	 برنامه درسی، کتاب درسی و فعالیت ها
۴۲	 استانداردهای ملی و محلی
۴۲	 چارچوب های برنامه درسی و راهنمای معلم
۴۲	 کتابها و مجلات
۴۳	 طرح درس های پژوهشی
۴۳	 فیلم و تصویر
۴۶	 گام چهارم؛ طراحی درس
۴۶	 تهیه طرح درس
۴۷	 تهیه کردن پیش نویس طرح درس
۴۷	 اجرای طرح درس
۴۷	 فرایند طراحی درس
۴۹	 فرایند نوشتن طرح درس چهار جزیی (جدول ۲-۹)
۵۱	 فعالیت های پیش از تدریس
۵۴	 ارزشیابی در تدریس
۵۶	 تدریس، مشاهده و گزارش
۵۶	 نحوه ی تدریس توسط گروه درس پژوهی
۵۶	 مشاهده
۵۷	 گزارش گیری

۵۷	۶-۲-۲- بازتاب انفرادی مشاهده گران در گزارش گیری و بازنگری
۵۸	۶-۲-۱- فرایند ثبت و تهیه گزارش در جلسه ی اصلاح، بازنگری و گزارش گیری ...
۶۰	۶-۲-۲- پیوندهای پژوهشی مشکل گزارش گیری
۶۱	۶-۲-۳- نکتهای پیرامون محتوای گزارش
۶۲	۶-۲-۳-۱- پیرامون جلسه قبل از مشاهده و گزارشگیری
۶۲	۶-۲-۷- بازیابی، اصلاح و تدریس مجدد
۶۲	۶-۲-۷-الف) بازیابی فیلم
۶۳	۶-۲-۷-ب) اصلاح طرح درس
۶۵	۶-۲-۷-۱- تدریس مجدد
۶۶	۶-۲-۷-۱-الف) ضرورت و اهمیت اصلاح، بازنگری و تدریس مجدد
۶۶	۶-۲-۷-۱-ب) فواید اصلاح، بازنگری و تدریس مجدد
۶۸	۶-۲-۷-۲- چگونگی ثبت مرحله ی بازیابی و اصلاح درس در فرایند درس پژوهی ...
۷۵	۶-۲-۸- انتشار یافته ها و بازتاب های گروه درس پژوهی
۷۶	۶-۲-۸-۱- بازتاب تبادل نتایج- انتشار یافته ها
۷۷	۶-۲-۸-۲- اهمیت بازتاب ها

فصل سوم ۷۹

۸۱	۳-۱- نقطه ی که باید شروع کنید
۸۲	۳-۲- امکانات و حمایت هایی که نیاز دارید
۸۲	۳-۲-۱- حمایت و هدایتگری یک فرد مطلع و صاحب نظر
۸۴	۳-۲-۲- دعوت از معلمان فعال در اجرای روش تدریس به عنوان میهمان مدعو
۸۵	۳-۳- عضوگیری و تعداد گروه درس پژوهی به شیوه ی زیر باشد
۸۵	۳-۳-۱- تعداد گروه های درس پژوهی
۸۶	۳-۴- اعضای گروه ظایف و مسئولیت ها را چگونه تقسیم کنند؟

- ۳-۴-۱- مشخص کردن هنجارپذیری در گروه ۸۶
- ۳-۴-۲- ارتباط برقرار کردن، آزادانه و صادقانه است. جوی از اطمینان وجود دارد ۸۷
- ۳-۴-۳- اعضای گروه تشویق شوند که از نظرات یکدیگر حمایت یا انتقاد کنند ۸۸
- ۳-۴-۴- روشهایی برای مدیریت تعارضات پیش بینی شود ۸۸
- ۳-۴-۵- استباهات به عنوان فرصت در نظر گرفته شود ۸۸
- ۳-۴-۶- همه افراد برای عملکردشان مسوولیت بپذیرند ۸۹
- ۳-۴-۷- وظایف گروه ۹۱
- ۳-۴-۷-۱- تهیه جدول زمانبندی ۹۱
- ۳-۴-۷-۲- شروع وظیفه ۹۱
- ۳-۴-۷-۳- انتخاب یک مفسر نهایی ۹۱
- ۳-۵- چگونه گام اول تا آخر درس پژوهی را به ترتیب انجام دهید؟ ۹۶
- ۳-۵-الف) برنامه ریزی برای انتخاب موضوع و مسأله پژوهی ۹۸
- ۳-۵-ب) تعیین هدف (بلند مدت واحد-فرایندی و محتوایی) ۱۰۰
- ۳-۵-پ) طراحی و تدریس درس ۱۰۱
- ۳-۵-ت) مشاهده، فیلمبرداری و گزارشگیری ۱۰۳
- ۳-۵-ث) بازنگری مشاهدات و فیلم و اصلاح ۱۰۳
- ۳-۵-ج) تدریس مجدد ۱۰۳
- ۳-۵-ج) بازتاب یادگیری گروه درس پژوهی و انتشار یافته ها ۱۰۴
- ۳-۶- جمع بندی مراحل اجرای درس پژوهی به زبان ساده ۱۰۵
- ۳-۷- اجرای درس پژوهی در ده گام متوالی به صورت خلاصه ۱۰۵
- ۳-۸- نکات کلیدی ای که گروه درس پژوهی باید در ذهن داشته باشد چیست؟ ۱۰۷
- پیوندهای پژوهشی-آموزشی ۱۰۹
- نمونه هایی از انواع طرح درس ۱۱۱

سخنی با خوانندگان ارجمند

نازل ترین درجه‌ی دانش آن است که متکی بر
زبان باشد و عالی ترین درجه‌ی علم آن است که
توأم با عمل باشد.
امام علی(ع)^۱

در این کتاب کلیات «درس پژوهی» و مراحل انجام آن در مدارس به زبان ساده شرح داده شده است. از آنجایی که درس پژوهی در کشور ما یک فعالیت نوپای پژوهشی-آموزشی محسوب می شود که حدود یک دهه از عمر عملیاتی-اجرایی آن گذشته است و برای همسوس شدن آن با برنامه‌ی ملی درسی باید کمی برومندتر و توأم با تجربه‌ی گروه‌های درس پژوهی داخلی شود؛ لذا علاوه بر مبانی نظری با تکیه بر مطالعه و مصاحبه‌ی با بعضی از اعضا گروه‌های درس پژوهی و در رأس آن‌ها گروه‌های آموزشی وزارت آموزش و پرورش کشور تألیف شده است. خود این ویژگی باعث شده است تا مؤلف، در جهت شناسایی مشکلات و چالش‌های مجریان و گروه‌های درس پژوهی و راه‌های رفع و اصلاح آن همسو با برنامه‌ی درسی ملی، بهتر از آثار به چاپ رسیده (ترجمه شده) موجود عمل نماید. کتاب حاضر به شرح درس پژوهی در دوپهنه‌ی تئوری و تجربی پرداخته است. در فصل اول کتاب به ارائه‌ی کلیات و ملاحظات نظری درس پژوهی در رابطه با مبحث یادگیری و برنامه‌ی درسی ملی پرداخته شده است و در فصل دوم شرح فرایند درس پژوهی آمده است. در فصل سوم کتاب نیز جزئیات و شیوه‌ی اجرای درس پژوهی در مدارس ایران، به صورت گام به گام با توجه به پرسش‌های همکاران و گروه‌های درس پژوهی سراسر کشور نوشته شده است. بر این اساس لازم است تا قبل از مطالعه‌ی روش انجام درس پژوهی در این کتاب، با خواندن فصل اول و دوم دانش خود را توسعه دهید.

۱. "پارآن بی پایان"، جلد ۱ صفحه‌ی ۲۶-۱